

Statenvoorstel 52/15 A

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 10 juli 2015

Onderwerp
Initiatiefvoorstel Elektronisch monitoren van luchtwassers

Datum
23 juni 2015
Documentnummer
3828142

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Onderwerp

Brabantbrede integrale aanpak van coördinatie / controle / handhaving / analyse / interpretatie van gegevens van elektronische luchtwassystemen bij veehouderijen ten behoeve van het efficiënter en effectiever maken van de controle en handhaving in Noord-Brabant.

Het voorstel

1. In te stemmen met een integrale aanpak van coördinatie / controle / handhaving / analyse / interpretatie van gegevens van elektronische luchtwassystemen bij veehouderijen ten behoeve van het efficiënter en effectiever maken van de controle en handhaving in Noord-Brabant.
2. Gedeputeerde Staten hiervoor in samenwerking met de regionale omgevingsdiensten een plan van aanpak te laten maken.
3. Het plan van aanpak inclusief de financiële consequenties voor te leggen aan Provinciale Staten maximaal 4 maanden na goedkeuring van het Statenvoorstel.
4. In te stemmen met het beschikbaar stellen van de benodigde middelen uit de provinciale reserves voor het opzetten van een plan van aanpak.

Aanleiding

Een goede werking van een luchtwassysteem is van groot belang voor omwonenden, natuur, milieu en ook voor de veehouders zelf. Eén op de 6 intensieve veehouderijen met één of meer luchtwassers in Brabant (16%) heeft in 2011 en 2012 in ernstige mate de regels overtreden.¹

¹ <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/2013/april/veel-luchtwassers-niet-in-orde.aspx>

Datum

23 juni 2015

Documentnummer

3828142

De meeste Brabantse gemeenten zijn er niet in geslaagd om alle bedrijven met luchtwassystemen te controleren. In Brabant zijn 1100 intensieve veehouderijen verplicht om luchtwassers te gebruiken om de uitstoot van milieuvervuilende stoffen, zoals ammoniak en fijn stof, te reduceren. Doordat veel veehouderijen niet gecontroleerd worden, is er Brabantbreed geen inzicht in de stand van zaken wat betreft luchtwassers. Er wordt momenteel niet maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden tot controle van luchtwassystemen en de data afkomstig van luchtwassystemen is niet altijd hanteerbaar.

Per 1 januari 2013 is het Activiteitenbesluit in werking getreden, waarin de wettelijke verplichting tot het elektronisch monitoren van luchtwassers is geregeld voor zowel vergunningplichtige als meldingsplichtige bedrijven. Vanaf 1 januari 2013 moeten alle nieuwe luchtwassers zijn voorzien van een elektronisch monitoringstelsel. Voor bestaande luchtwassers geldt een overgangstermijn van 3 jaar. Tot die tijd mag de monitoring bij die luchtwassers handmatig gebeuren. Per 1 januari 2016 moeten alle luchtwassers zijn voorzien van een elektronisch monitoringstelsel.

Provinciaal belang

Luchtwassystemen zijn primair bedoeld voor het terugbrengen van de hoeveelheid aan ammoniakuitstoot. Uit het verleden is gebleken dat een goed werkende luchtwasser, of zelfs de aanwezigheid van een luchtwasser in een inrichting niet vanzelfsprekend is. Dit heeft tot gevolg dat er meer belasting is op de natuur en dat andere veehouders, die wel milieubescherpende technieken gebruiken, financieel worden benadeeld.

Een deel van de bedrijven valt op grond van de Stikstofverordening en/of de Wabo onder de toezichtsbevoegdheid van de provincie. De meeste bedrijven vallen onder toezicht van de desbetreffende gemeente. Tijdens het onderzoek in het kader van de Brabantbrede toezichtsaanpak luchtwassers, is gebleken dat de kwaliteit van de controles op luchtwassystemen door gemeenten (en de mate waarin tekortkomingen aan het licht komen) tijdens het onderzoek, nogal uiteen loopt.² Individuele gemeenten hebben dus afzonderlijk van elkaar wel informatie over controle en handhaving van luchtwassystemen, maar dat helpt ons Brabantbreed niet om de provinciale belangen m.b.t. controle en handhaving van het omgevingsrecht te dienen.

De provincie is in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld op grond van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO), verantwoordelijk voor het milieudeel van een verleende omgevingsvergunning. In algemene zin is de verleende vergunning voor de veehouderij gericht op het houden van een bepaald aantal dieren, en daarmee gekoppeld aan de uitstoot van schadelijke stoffen door een

²

http://www.handhaveninbrabant.nl/download/11223565/_vers_11223566/cd/Eindrapportage+Brabantbrede+toezichtsaanpak+luchtwassers+april+.pdf

inrichting (emissiefactoren). De naleving van het omgevingsrecht door die bedrijven is daardoor een provinciaal belang. Om het provinciaal belang van naleving van het omgevingsrecht in deze te kunnen dienen, is in de eerste plaats monitoring van luchtwassers nodig.

Datum

23 juni 2015

Documentnummer

3828142

De veehouderij in Brabant heeft een grote impact op de omgeving vanwege de effecten daarvan op natuur, milieu en volksgezondheid. In de structuurvisie Ruimtelijke Ordening is een koerswijziging ingezet voor een transitie naar een zorgvuldige veehouderij. Het efficiënter en effectiever maken van de controle en handhaving op luchtwassers dient het Brabantse belang van een transitie naar een meer zorgvuldige veehouderij.

Brabantbrede aanpak luchtwassers

In 2009 toonde een onderzoek bij 63 luchtwassers aan dat bij circa 40% de betreffende milieuvorschriften in ernstige mate werden overtreden. Daarom besloten provincie en gemeenten tot een Brabantbrede toezichtsaanpak voor luchtwassers. Het elektronisch monitoren van luchtwassers zou het probleem dat de fysieke controle door toezichthouders zich beperkt tot momentopnamen, ondervangen. Uit de eindrapportage van het project blijkt dat in het naleefgedrag en in het toezicht door gemeenten vooruitgang is geboekt, maar dat er ook nog steeds ernstige tekortkomingen zijn.

Eén van de aanbevelingen uit het rapport was om toezicht en handhaving op luchtwassers efficiënter en effectiever te maken door gebruik van de techniek van elektronische monitoring en hiertoe een Brabantbrede aanpak te ontwikkelen. Daarnaast is de aanbeveling opgenomen, gezien het aantal gecontroleerde luchtwassers, de matige naleving en de resultaten van de strafrechtelijke opvolging hierover in de toekomst minder vrijblijvende afspraken met de diverse handhavingpartners te maken onder verantwoordelijkheid van de regionale omgevingsdiensten waarbij vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn ondergebracht.³ De provincie blijft echter bevoegd gezag voor deze taken en is daarmee de eindverantwoordelijke.⁴ Middels dit voorstel willen we aan deze aanbevelingen handen en voeten geven.

De Wageningen University & Research heeft een methodiek ontworpen om de werking van luchtwassers elektronisch te kunnen controleren; zo wordt een beter toezicht mogelijk. In de meeste luchtwassers die op dit moment worden geïnstalleerd is al rekening gehouden met de zogenoemde datalogging. Het systeem is nog niet ingebouwd, maar de mogelijkheid om dit later alsnog te doen, is wel aanwezig. Met een dataregistratiesysteem via internet kunnen veehouders en leveranciers van de luchtwassers de gegevens op afstand inlezen.

³

http://www.handhaveninbrabant.nl/download/11223565/_vers_11223566/cd/Eindrapportage+Brabantbrede+toezichtsaanpak+luchtwassers+april+.pdf

⁴ <http://www.brabant.nl/applicaties/sis/download.ashx?qvi=52481>

De wetgeving is op dit punt aangepast door middel van een wijziging in het Activiteitenbesluit. Om een soepele overgang naar de wettelijke verplichting van het monitoren van luchtwassers mogelijk te maken, werken sinds januari 2011 het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M), de provincies Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht, Limburg, en de SRE Milieudienst samen aan een implementatieproject elektronisch monitoren van luchtwassers.

Datum

23 juni 2015

Documentnummer

3828142

Brabantbrede toezichtsaanpak: Werk in uitvoering

De omgevingsdiensten registreren momenteel niet welke bedrijven, al dan niet verplicht, over een monitoringssysteem beschikken. Er kan hierdoor niet inzichtelijk worden gemaakt welke veehouder al is overgestapt op een elektronisch monitoringssysteem en welke nog niet. De mogelijkheid tot handhaving op het niet of niet toereikend functioneren van een luchtwasser, wordt hiermee ernstig bemoeilijkt. Hiermee laten provincie en gemeenten een belangrijk instrument liggen wat betreft het naleven van het omgevingsrecht. Hierdoor is er Brabantbreed tevens geen zicht op in hoeverre de veehouderij op het moment al voldoet aan de eis uit het Activiteitenbesluit in de aanloop naar 1 januari 2016.

Afwezigheid van registratie

De Omgevingsdiensten, die in opdracht van provincie en gemeente werken, registreren niet welke bedrijven over een (elektronisch) monitoringssysteem beschikken. De Omgevingsdiensten houden ook geen aparte registratie bij over wanneer de datamonitoring is betrokken in meer algemene controles op veehouderijen die belastend zijn voor het milieu. Enkele bedrijven beschikken over luchtwassers met een real-time-inkijk-functie. In een aantal gevallen heeft de veehouder toestemming gegeven aan de toezichthouder om hiervan gebruik te maken, maar in veel gevallen niet. Zowel provincie en gemeenten hebben er belang bij om een elektronische monitoringssysteem op te zetten en ervoor te zorgen dat dat in alle regio's op dezelfde wijze gebeurt

Afwezigheid van uniforme aanlevermethode

Er is geen uniforme wijze waarop de veehouder de gegevens van een luchtwassysteem moet vastleggen of aanleveren bij het bevoegd gezag. Veelal wordt de informatie op locatie met een USB-stick of vanaf een SD-kaart bij de veehouder opgehaald. De data moet vervolgens meestal een bewerking ondergaan voordat deze beoordeeld kan worden.

In de aanlevermethode van de gegevens wordt doorgaans door de veehouder niet de best beschikbare techniek gebruikt (de real-time-inkijk-functie die is ontwikkeld door de WUR). Hierdoor blijven gegevens lang 'liggen' bij de veehouder en kan er niet snel worden ingegrepen als een luchtwasser niet aanstaat of niet goed functioneert.

Door op afstand te monitoren zou het bevoegd gezag eerlijke concurrentie bevorderen en een gelijk speelveld tussen veehouders creëren. Ook wordt toezicht op afstand in de kaderstellende nota "Handhavingenkoers 2013-2016" genoemd als een nieuwe oplossing voor het niet naleven van het omgevingsrecht.⁵ Toezicht op afstand levert tevens een kostenbesparing op als een controleur van de Omgevingsdienst niet meer bij de veehouderij langs de deuren hoeft.

Datum

23 juni 2015

Documentnummer

3828142

Afwezigheid van gegevens

Gemeenten en provincie hebben (wat betreft de luchtwassystemen) geen zicht op de stand van zaken bij de veehouderijen die buiten hun bevoegdheid vallen.

Overtredingen

Brabant telt 1100 intensieve veehouderijen die verplicht zijn om luchtwassers te gebruiken om de uitstoot van milieuvervuilende stoffen te verminderen. Volgens afspraak zouden de gemeenten in 2011 en 2012 alle 1100 bedrijven met één of meer luchtwassystemen controleren. Uiteindelijk zijn slechts 652 bedrijven (61%) gecontroleerd. Bij 16% van de veehouderijen was sprake van ernstige overtredingen. Hier waren geen luchtwassers geplaatst, waren luchtwassers niet in werking of haalden ze veel te weinig schadelijke stoffen uit de lucht. De minder ernstige overtredingen meegerekend, had 58% van de bedrijven de zaken niet op orde. Bij het overgrote deel van de Brabantse veehouderijen wordt nu eens per drie of per vier jaar gecontroleerd. Het elektronisch monitoren van luchtwassers zou het probleem, dat de fysieke controle door toezichthouders zich beperken tot momentopnamen, verhelpen.

Oplossing

1. Middelen en mankracht ten behoeve van analyse en interpretatie ten behoeve van efficiëntere controle en handhaving van luchtwassystemen.

Bevoegdheid

De rol van Provinciale Staten is kaderstellend vanuit haar budgetrecht.

Doel:

Verbeteren van toezicht en handhaving op het elektronisch monitoren van luchtwassystemen om tot naleving van het omgevingsrecht hieromtrent te komen.

Argumenten

- Om toezicht en handhaving van luchtwassers efficiënter en effectiever te maken, is meer uniformiteit en mankracht nodig op het gebied van controle, analyse, interpretatie en handhaving van de aanwezigheid en werking van luchtwassystemen in de veehouderij.

⁵ <http://www.brabant.nl/-/media/4F87FB0FA6B24D99A34DC2A8D0746D72.pdf>

- Er is, ondanks Brabantbrede inspanningen, geen toereikende Brabantbrede toezichtsaanpak.
- Per 1 januari 2016 moeten alle luchtwassers zijn uitgerust met een dataregistratiesysteem zoals beschreven in het Activiteitenbesluit.

Datum

23 juni 2015

Documentnummer

3828142

Kanttekeningen

Dit voorstel bevat geen kanttekeningen

Financiën

Bijdrage provincie: €

Statenfractie Partij voor de Dieren

Namens deze

Dhr. M.C. van der Wel